

#1 BUURTWERK & GEMEENSCHAPSVORMING

Hoe kunnen de geschiedenis van een buurt en buurtherinneringen een rol spelen in lokale gemeenschapsvorming en wijkontwikkeling?

Gespreksleiding: **Frans Soeterbroek**

Inbreng:

- **Kristel Jeuring** - [LSA bewoners](#)
- **Esther Starkenburg** - [Erfgoed Leiden en Omstreken](#)
- **Daniel Metz** – [Platform Joods Erfgoed & Identiteit](#)
- **Jouke van der Werf** - [Project buurtdragers en buurtmakers in Poelenburg Peldersveld Zaanstad.](#)

Erfgoed: grip en burgerperspectief op de leefomgeving

Workshop Buurtwerk & Gemeenschapsvorming
Esther Starkenburg

ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

13 juni 2024

Erfgoed is een heel goed middel om welzijnsdoelen te bereiken:

Bewoners	→ Grip op leefomgeving
Overheid	→ Burgerperspectief

Want erfgoed is een plek voor culturele uitwisseling:

- ***Gemeenschapsvorming***

- Activiteiten en initiatieven: gebruiks- en praktijkwaarden
- Verbondenheid: gemeenschapswaarden
- Identificatie: belevingswaarden

- ***Kennisopbouw***

- ***Politieke besluitvorming***

Expertise architectuurhistoricus

Fysieke ruimte

Geleefde ruimte

Bedachte ruimte

Theoretisch kader ruimte: Lefebvre 1974

Geleefde ruimte

Film over inwoners Leidse binnenstad, 1970

Conceptuele ruimte

Hoofd afdeling grondzaken Leiden, 1986

Geschiedenis burgerperspectief

Ongevraagde participatie

Bewoners claimen hun straat,
Dordrecht, 1970

Gevraagde participatie

Participatiekantoor IJplein,
Amsterdam, 1983

Casus: Hoe betrek je bewoners bij de waardering van het erfgoed van een wijk?

Stevenshof, Leiden, 2022

JOUW PLEK IN DE STEVENSHOF?

European
City of Science
Leiden2022

ERGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

2022

2022

● ● ●

📄

⏪

⏩

leidseregiokaart.nl

📄 + 📄

📄 Informatie

☰ Legenda

🔍 Zoeken

🗺️ Kaarttype

📁 Download

📄 Geschiedenis

📄 Archeologie

📄 Gebouwen

📄 Waardenkaarten

🔍 Zoomen naar

Padenstructuur

Algemene historische waarde: 8

Gebruikers historie: 9

Object waarde: 8

Samenhang waarde: 9

Totale waarderingscore: hoog (9)

Ontwerper: Onbekend

Type: Infrastructuur

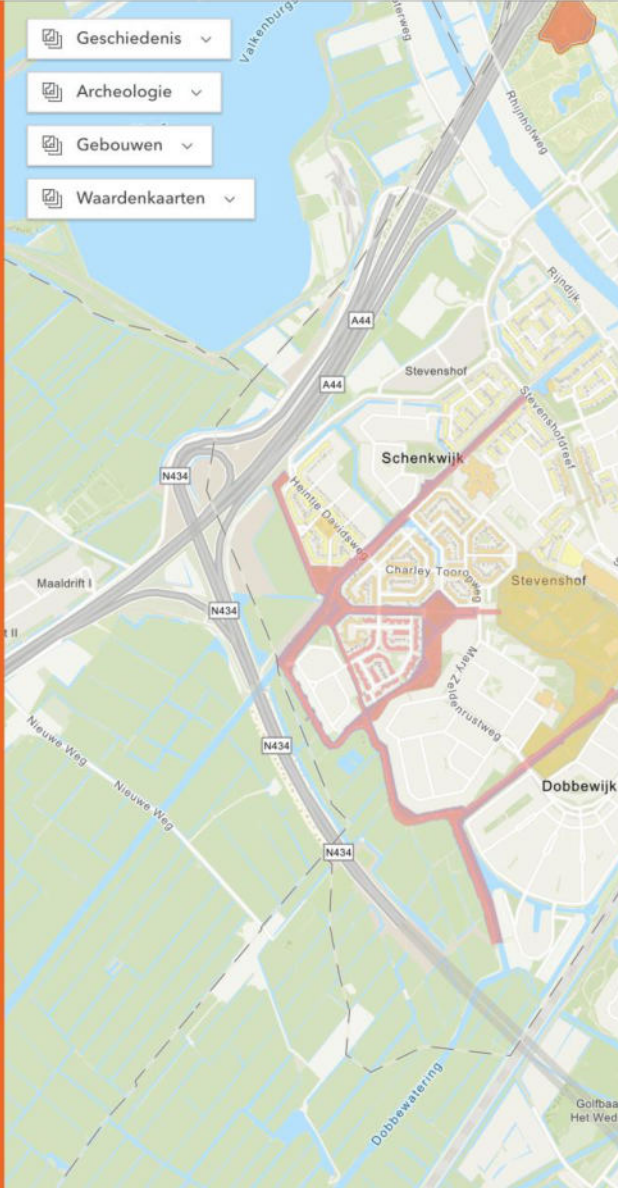
Bron: Archief: o.a. ELO SA-VI, inv.nr. 780, Programma van eisen Stevenshof 1978, p. 19

🖼️

◀ ▶

📄 Verbergen

1. Algemene historische waarde

*Maatschappelijke context –
gelaagdheid en impact*

2. Waarde gebruikershistorie

*Het gebruik en
praktijken,
gemeenschapswaarden
en belevingswaarden –
gelaagdheid en impact*

3. Objectwaarde

*Het materiële
object –
gelaagdheid,
impact en
ruimtelijke
kwaliteiten*

4. Samenhangwaarde

*De samenhang met
omgeving – schaal,
impact en ruimtelijke
kwaliteiten*

Gebruiks- en praktijkwaarden komen voort uit een of meer van de volgende aspecten:

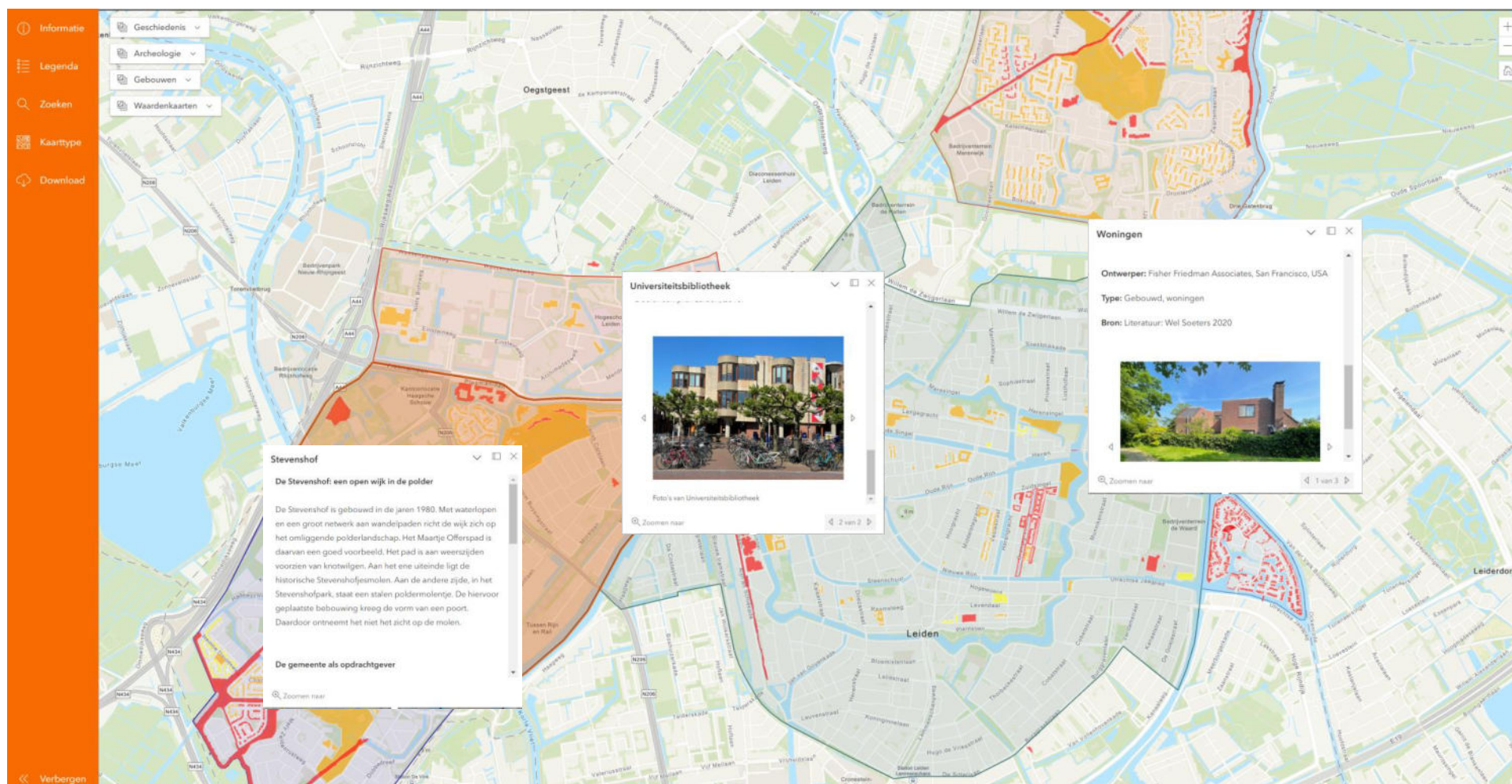
- Heeft een bijzondere rol wegens het **in gebruik nemen** en aanpassen door bewoners en gebruikers.
- Heeft een belangrijke rol bij **gebruiken en tradities, handelingen of activiteiten** van de gemeenschap.

Gemeenschapswaarden komen voort uit een of meer van de volgende aspecten:

- Draagt bij aan **identiteitsvorming** en gevoel van saamhorigheid onder bewoners.
- Is van belang voor de stad en inwoners want is onderdeel van het **collectief geheugen** of draagt bij aan lokale of regionale en nationale trots of **gemeenschapszin**.
- Neemt een belangrijke plek in binnen **herinneringen en getuigenissen** van een grote groep bewoners.
- Geniet **publieke bekendheid** door op grote schaal vastgelegd te zijn op foto's, film of in muziek.

Belevingswaarden komen voort uit een of meer van de volgende aspecten:

- Wegens de **tijdperkwaarde die beleefbaar** is: ademt een sfeer of tijdsgeest die bij een grote groep mensen tot de verbeelding spreekt.
- Het object, de structuur of het landschap wordt **gewaardeerd door een collectief** aan bewoners, bezoekers of andere betrokkenen en belanghebbenden.
- Wegens bijdrage aan een **woon- en leefklimaat** in de stad.

Cultuurhistorische atlas Erfgoed Leiden en Omstreken

The background image shows an outdoor community event on a paved area with trees. In the foreground, there are several large, light-colored plastic stands filled with numerous small pots of colorful flowers, including orange, red, white, and pink blooms. In the middle ground, a white pop-up tent is set up, with several people standing around it. To the left of the tent, there is a food stand with a dark awning. Various banners are visible: one on the left says 'De Vrolijke Vrocht', one on the right says 'ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN', and another further right says 'European City of Science Leiden 2022'.

Erfgoed: grip en burgerperspectief op de leefomgeving

Workshop Buurtwerk & Gemeenschapsvorming
Esther Starkenburg

13 juni 2024

#1 BUURTWERK & GEMEENSCHAPSVORMING

Hoe kunnen de geschiedenis van een buurt en buurtherinneringen een rol spelen in lokale gemeenschapsvorming en wijkontwikkeling?

Gespreksleiding: **Frans Soeterbroek**

Inbreng:

- **Kristel Jeuring** - [LSA bewoners](#)
- **Esther Starkenburg** - [Erfgoed Leiden en Omstreken](#)
- **Daniel Metz** – [Platform Joods Erfgoed & Identiteit](#)
- **Jouke van der Werf** - [Project buurtdragers en buurtmakers in Poelenburg Peldersveld Zaanstad](#).

Platform JEI

Joods Erfgoed & Identiteit

Constatering

- Toenemende aandacht voor Joods erfgoed
- Er is geen Joodse erfgoedinstantie

Wensen JMW

Meer Joods aanbod creëren in de mediene
Joodse identiteit bespreekbaar maken (2e en 3e generatie)
Bruggen slaan naar het verleden
Laagdrempelige en tegelijk inhoudelijke programmering
Positief Jodendom bevorderen

Joods erfgoed als drager van Joodse identiteit

Geschiedenis wordt sterker ervaren op de plek waar het is gebeurd.

Persoonlijke binding met plaatsgebonden (familie)geschiedenis.

Gebouwen vormen ankers met het verleden.

Joodse geworteldheid in de Nederlandse samenleving laten zien.

Regionale verschillen voelbaar maken.

Platform JEI

Een landelijk platform met regionale afdelingen rondom Joods erfgoed voor mensen met een Joodse achtergrond, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan het versterken van hun Joodse identiteit en tevens een bijdrage wordt geleverd aan het behoud van Joods erfgoed.

Landelijke spreiding met focus op de mediene

Door kennis, expertise, betrokkenheid en hun netwerk te delen, dragen de deelnemers bij aan het behoud van Joods erfgoed en geven daarmee iets terug aan de cultuur en geschiedenis van Joods Nederland.

Platform JEI

Een landelijk platform met regionale afdelingen rondom Joods erfgoed voor mensen met een Joodse achtergrond, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan het versterken van hun Joodse identiteit en tevens een bijdrage wordt geleverd aan het behoud van Joods erfgoed.

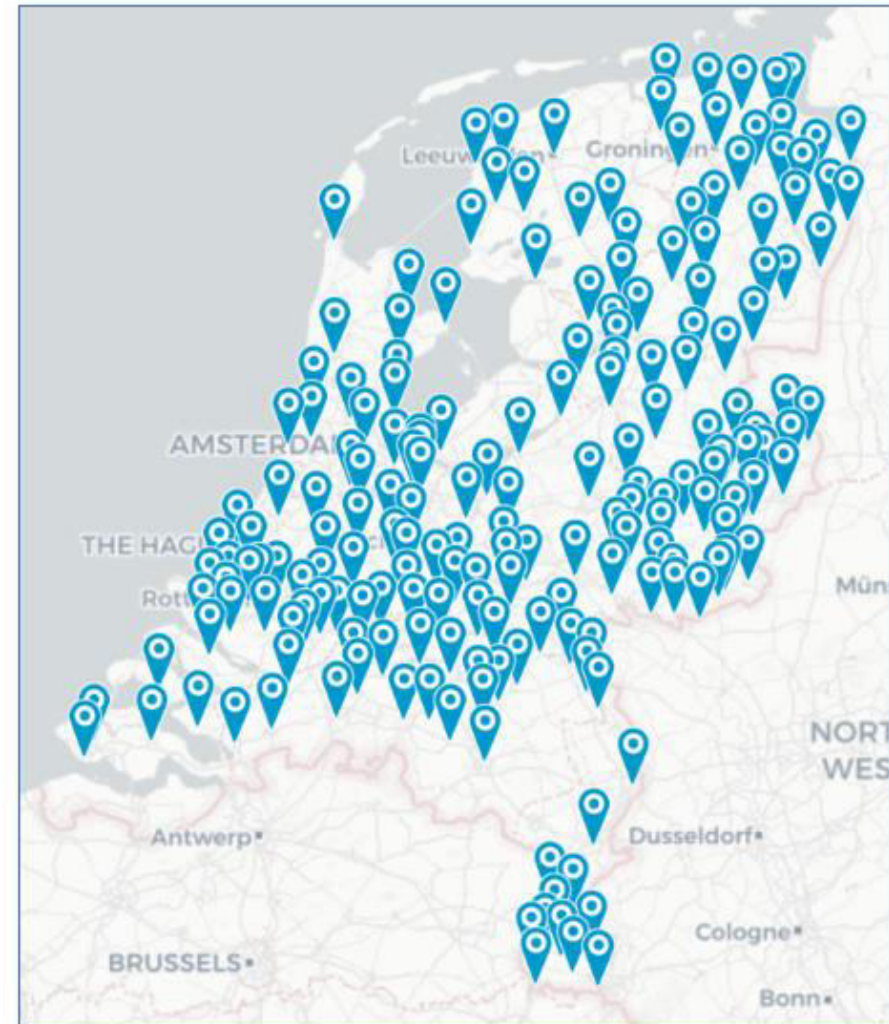
Landelijke spreiding met focus op de mediene

Door kennis, expertise, betrokkenheid en hun netwerk te delen, dragen de deelnemers bij aan het behoud van Joods erfgoed en geven daarmee iets terug aan de cultuur en geschiedenis van Joods Nederland.

Joods erfgoed in Nederland

Spreading Joodse gemeenten in Nederland

- 194 Joodse gemeenten
- 87 synagogen
- 238 Joodse begraafplaatsen

Landelijke spreiding

Landelijke netwerk

Regionale platforms

Ogen en oren in de regio

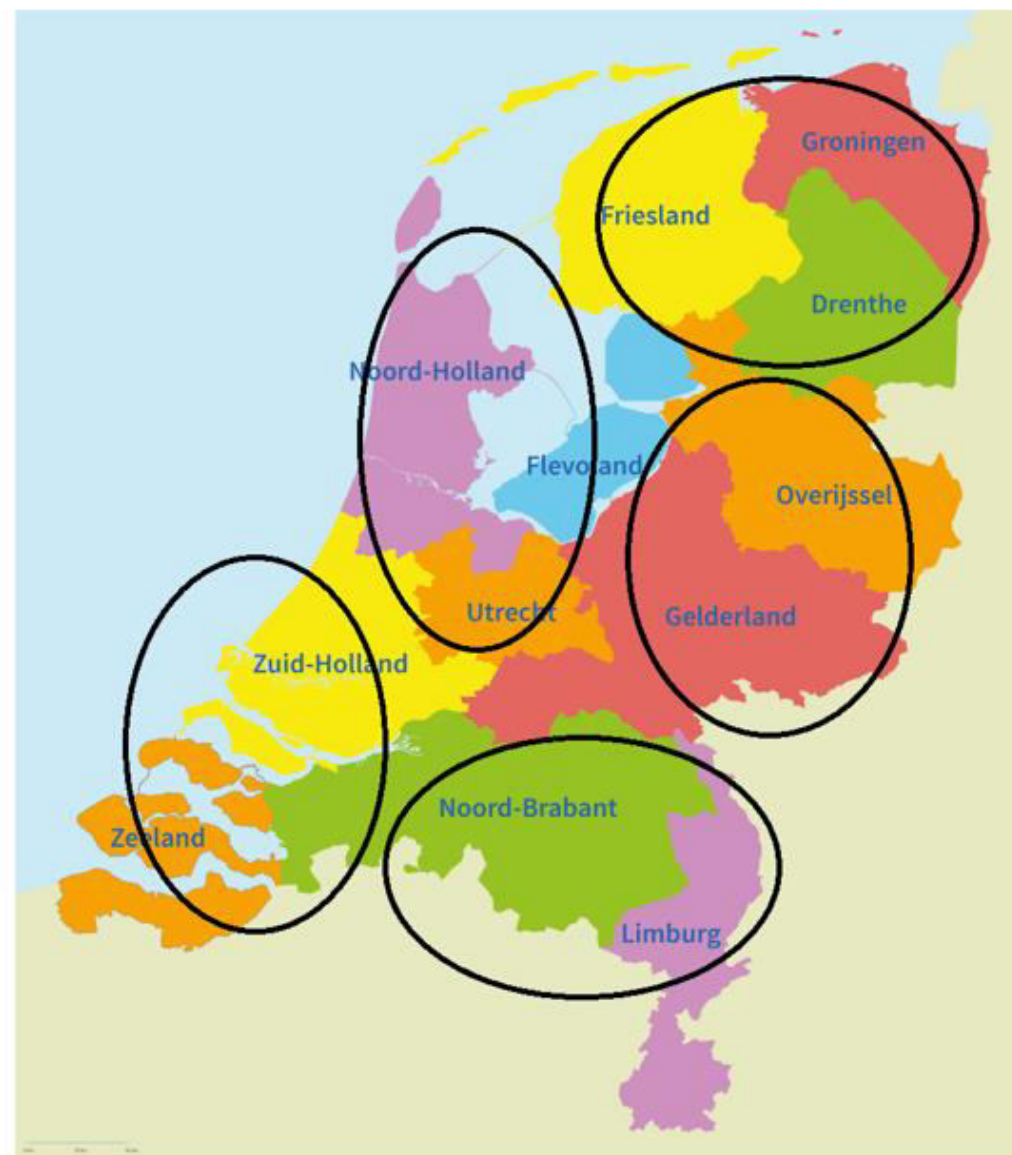
Ondersteuning van erfgoedbeheerders

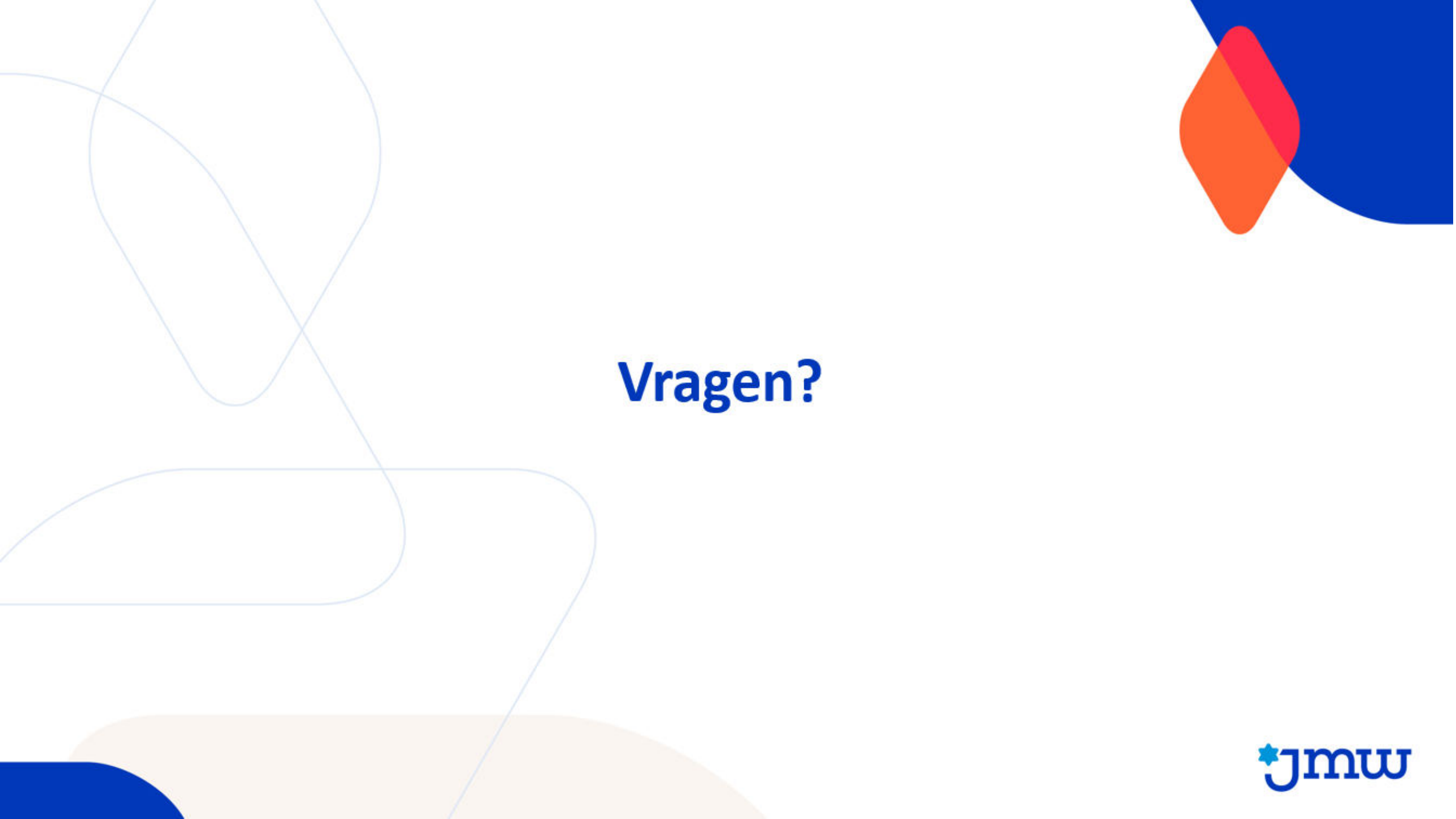
Netwerk van betrokken bewoners en experts

Erfgoed zichtbaar maken

Jongere generaties betrekken

Antisemitisme tegengaan

Vragen?

www.joodswelzijn.nl

freyda
Over Joods leven

caTom
לישראלים בהולנד

#1 BUURTWERK & GEMEENSCHAPSVORMING

Hoe kunnen de geschiedenis van een buurt en buurtherinneringen een rol spelen in lokale gemeenschapsvorming en wijkontwikkeling?

Gespreksleiding: **Frans Soeterbroek**

Inbreng:

- **Kristel Jeuring** - [LSA bewoners](#)
- **Esther Starkenburg** - [Erfgoed Leiden en Omstreken](#)
- **Daniel Metz** – [Platform Joods Erfgoed & Identiteit](#)
- **Jouke van der Werf** - [Project buurtdragers en buurtmakers in Poelenburg Peldersveld Zaanstad](#).

The background of the slide is a photograph of a lush green park. In the foreground, a winding gravel path leads through the grass. To the left, there is a colorful wooden play structure. In the middle ground, several people are sitting on a bench under the shade of large, leafy trees. The sky is overcast and grey.

Erfgoed: bemiddelaar tussen sociale waarden en fysieke wijkvernieuwing

Symposium en Sociaal Werk

Jouke van der Werf, Gemeente Zaanstad

13 juni 2024

gemeente Zaanstad

ZNSTD

Project: Buurtmaker Buurtdragers in Poelenburg – Peldersveld, Zaandam

Terloops erfgoed: dat wat we waarderen door de dagelijkse omgang
(verhalen, openbare ruimte, architectuur, beleving, ontmoeting, imago,
enz.)

Meerdere perspectieven

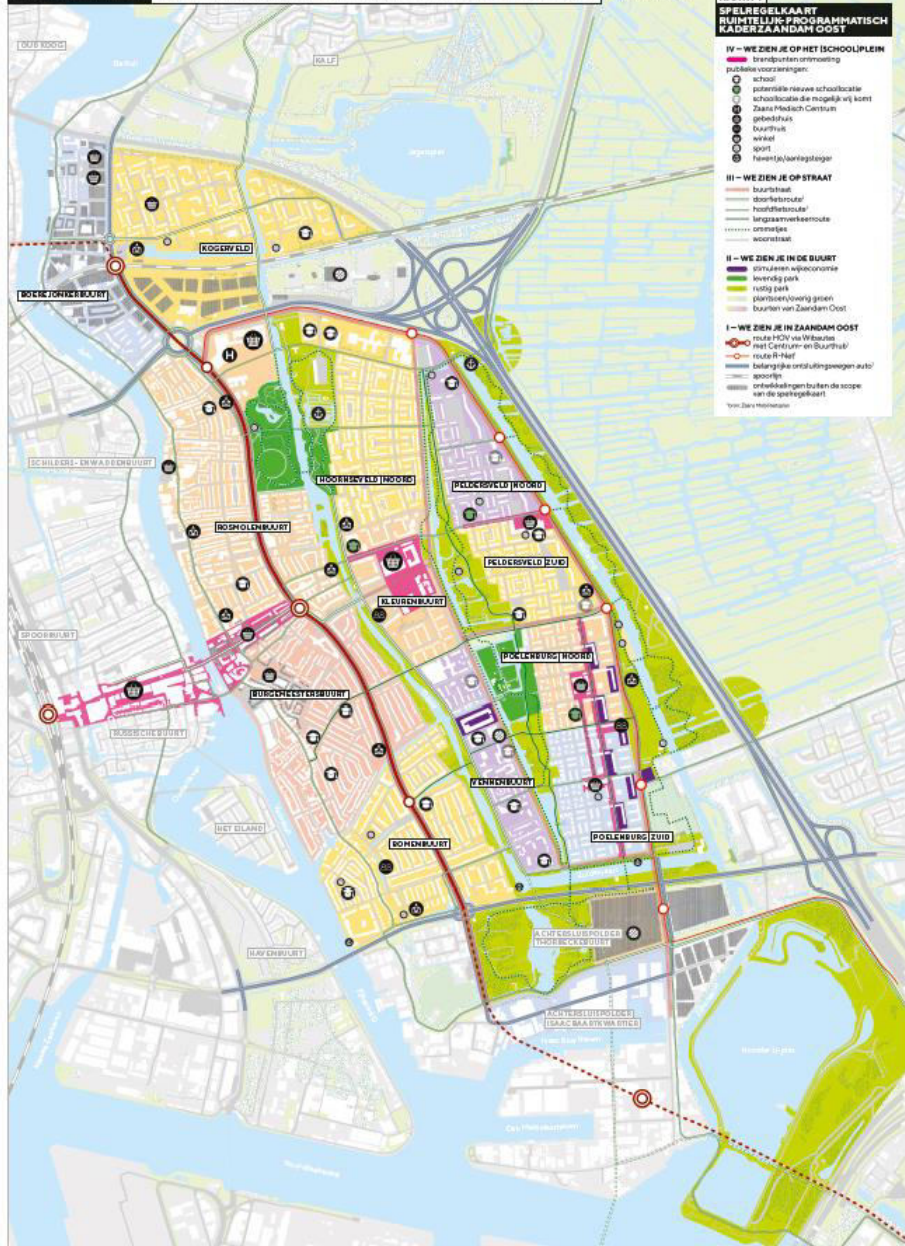
Identiteit en voorzieningen

Relatie openbare en private ruimte

WE ZIEN JE IN DE BUURTEN VAN ZAANDAM OOST

versie 1 november 2023

- KAART 1**
SPELREGELKAART
RUIMTELIN-PROGRAMMATISCH
KADERZAANDAM OOST
- IV - WE ZIEN JE OP HET ICHHOOPLEIN**
- brandpunten ontmeting
 - publieke voorzieningen
 - school
 - potentiële nieuwe schoollocatie
 - schoollocatie die mogelijk vrij komt
 - Zaans Medisch Centrum
 - gebiedshuis
 - buurthuis
 - winkel
 - sport
 - Nieuw Jaar/ontvangster
- III - WE ZIEN JE OP STRAAT**
- buurthuis
 - doorkeersstraat
 - hoofdweg
 - langzaamverkeersroute
 - omgeving
 - woonstraat
- II - WE ZIEN JE IN DE BUURT**
- struinen wijkcommissie
 - leerend park
 - rolijk park
 - plantsoen/woning groen
 - buurten van Zaandam Oost
- I - WE ZIEN JE IN ZAANDAM OOST**
- naast Centrum en Buurthuis
 - naast Centrum en Buurthuis
 - naast Centrum en Buurthuis
 - belangrijke ontwikkelingsprojecten
 - apocrief
 - ontwikkelingen buiten de scope van de spelregelkaart
- Van Zaan Mediahuis

De wijk volgens gemeente Zaanstad

De wijk volgens Kiyamet Avan

De aanpak: Buurtmakers: de kracht inde wijk

Buurtdragers: de waardering voor plekken in de wijk

BRANDARIS FLAT FIESTA

Zaterdag 22 juni
13:00-18:00 uur

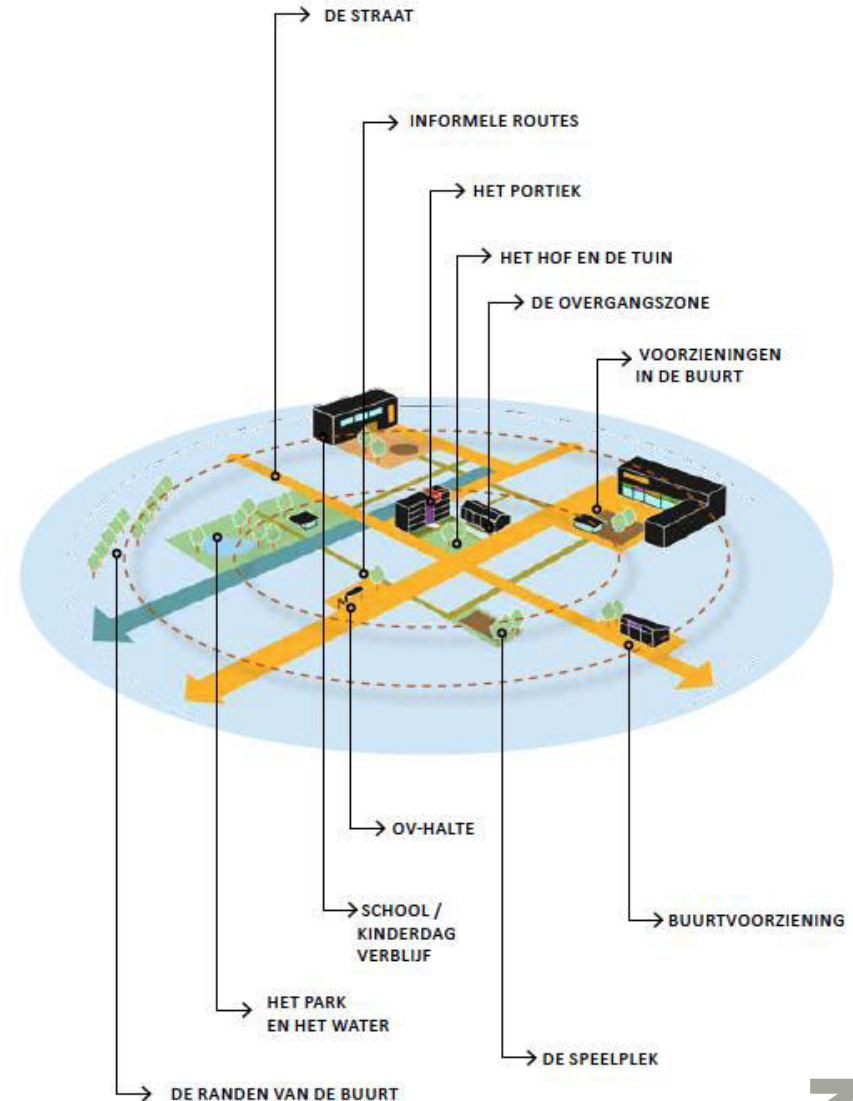
WAT JE KAN VERWACHTEN:
Leuke mensen, gezellige sfeer, nieuwe ideeën voor thuis, veel leren van elkaar, Lekkere hapjes

Van elkaar leren en elkaar inspireren

SPRINGKUSSEN SUIKERSPIN
SCHMINKEN SPORT & SPEL

Met de wereldkampioen kickboksen
Cihangir Akbas
Neem je bokshandschoenen mee

ZNSTD **ROCHDALE**

Door zijn lange woonduur heeft hij de buurt zien veranderen (verkleuren noemt hij het) met de komst van nieuwe bewoners die zich volgens hem niet aanpassen. Ook heeft hij het voorzieningenaanbod zien veranderen. Hij mist een gewone bakker, slager of groenteman, waarbij met *gewoon* (en meerdere bewoners noemden het zo) een Nederlandse winkel wordt bedoeld. Deze zaten voorheen in de winkelstrip aan de Louis Couperusstraat. In dit specifieke geval is een frappant detail dat deze bewoner wel éénmaal per week naar de *Tanger* gaat op Plein 40-45 voor een kilo goedkope kip.

- Locatie woning
- Buurtgevoel
- Dagelijkse voorzieningen
- Horeca-recreatie-geloof-school
- Route naar voorzieningen te voet
- Route naar voorzieningen met fiets
- Wandelroute met hond
- Route de buurt uit/in
- Route naar OV
- Positieve plekken
- Negatieve plekken
- Mensen die men kent

4.4 KANSENKAART

KANSENKAART
Onze aanbevelingen voor de Couperusbuurt zoals besproken in paragraaf 4.3 hebben wij als afsluiting van deze rapportage vertaald naar een kansenskaart, waarop ook de geplande nieuwbouwlocaties zijn aangegeven.

LEGENDA

- Bestaande openbare gebouwen
- Geplande nieuwbouw locaties
- Verblijfsplek
- Speelplek
- Voorzieningen in de plint bestaand
- Nieuwbouw met enkele buurtvoorzieningen in de plint
- Nieuwe voet-fietsbrug
- Louis Couperusstraat als drager van de buurt en verbinding met Dichtersbuurt
- Netwerk van wandel en fietspaden doorwaarderbaarheid van de buurt.

Opbrengst en betekenis voor sociaal werk

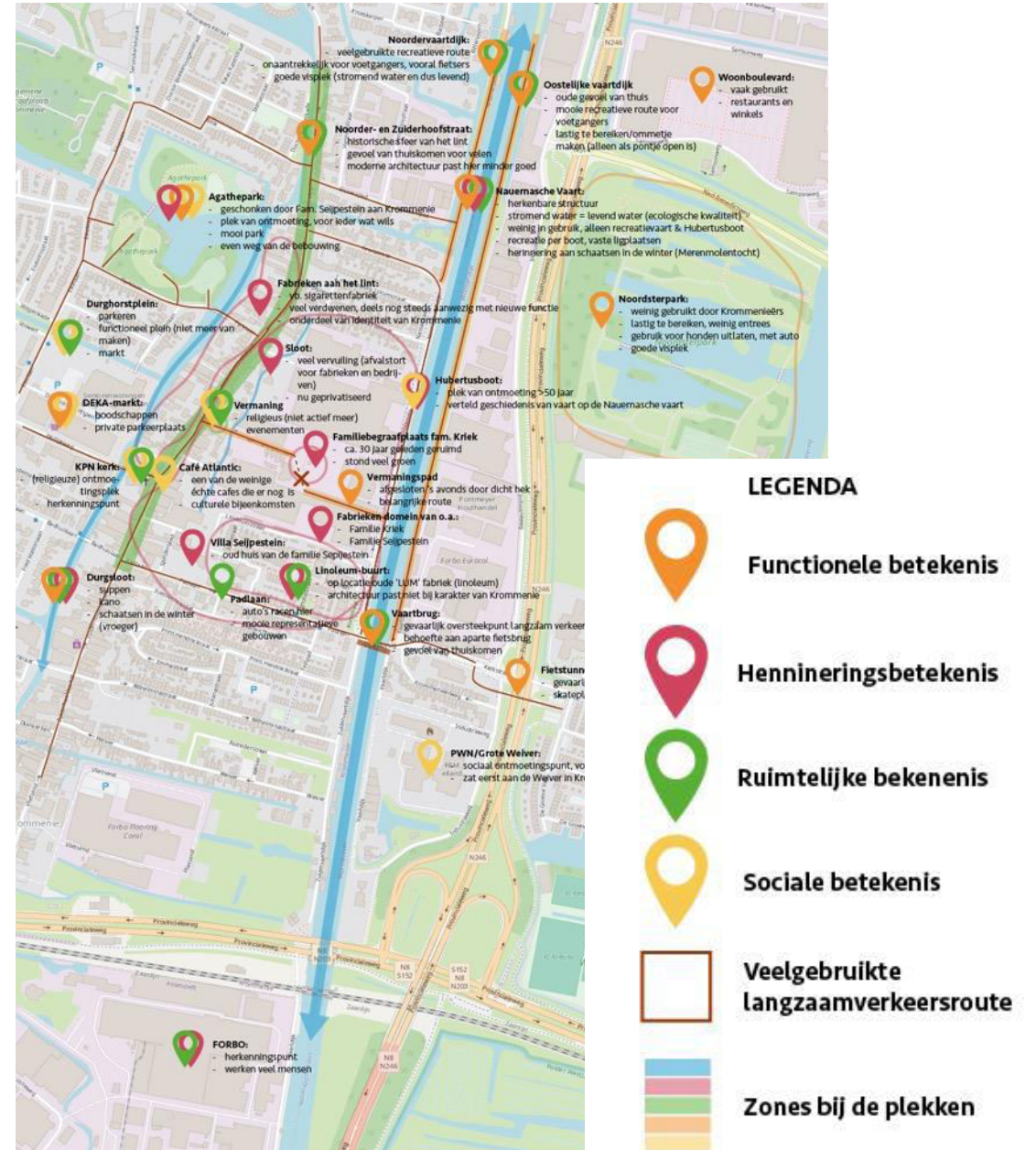
- Wisseling van perspectief tussen professionals en leefwereld
- Zichtbaar maken wat wordt gekoesterd en waar het schuurt: besloten gemeenschappen, verdwijnen voorzieningen
- Blootleggen van kracht in de wijk en ook organisatorische kracht; het wortelstelsel van de buurt
- In plaats van 'activiteiten organiseren' permanente betrokkenheid, niet met een agenda de wijk in, maar zonder agenda
- Belang van een plek als de Poelenburcht:

Verankering: vastleggen meerder perspectieven

Cultuurhistorische verkenning Nauernasche vaart

verankering

- Nodig: continue samenspraak sociaal en fysiek domein, opbouwwerker voor gebiedsgerichte samenhang
- Participeren van uit onzeker-vaardigheid van de ambtenaar
- informele, steunende structuren laten ontstaan in de tussenruimte tussen burgers en overheid, het maatschappelijke middenveld. Het Pact zou ook een speelse, conceptuele netwerk- en parapluorganisatie kunnen zijn, een stadslab, maar dan zouden de partners hun beleidsportefeuilles thuis moeten laten en in het moment moeten stappen, wat dat ook is. Improviseren.

#1 BUURTWERK & GEMEENSCHAPSVORMING

Hoe kunnen de geschiedenis van een buurt en buurtherinneringen een rol spelen in lokale gemeenschapsvorming en wijkontwikkeling?

Gespreksleiding: **Frans Soeterbroek**

Inbreng:

- **Kristel Jeuring** - [LSA bewoners](#)
- **Esther Starkenburg** - [Erfgoed Leiden en Omstreken](#)
- **Daniel Metz** – [Platform Joods Erfgoed & Identiteit](#)
- **Jouke van der Werf** - [Project buurtdragers en buurtmakers in Poelenburg Peldersveld Zaanstad](#).